

Læreplan i Vg3 skinn- og pelsduodjifaget

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 skinn- og pelsduodjifaget handler om håndverksproduksjon av tradisjonelle og nyskapende duodjiprodukter. Gjennom praktisk arbeid i skinn, pels og andre materialer utvikler lærlingen gode håndverksferdigheter og kunnskaper om tradisjon, form og teknikk i duodji. Faget skal forberede lærlingene til å møte samfunnets etterspørsel etter håndlagde tradisjonelle og nyutviklede duodjiprodukter. Gjennom duddjon skal lærlingene skape duodji for framtiden.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Vg3skinn- og pelsduodjifaget skal bidra til å fremme egen identitet, skaperglede og forståelse for normer, etikk og estetiske uttrykk i duodji. Gjennom arbeidet med faget utvikler lærlingen kunnskap om mangfold og variasjoner i samisk kulturarv. Lærlingene skal gjennom tradisjonskunnskap utvikle respekt for naturen og få forståelse av sammenhengen mellom ressursbruk og behovet for å ta vare på naturressurser for framtidige generasjoner. Faget skal bidra til å gi kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiver, arbeidstaker og myndigheter jobber sammen for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Ávnnasteapmi og garving

Kjerneelementet ávnnasteapmi og garving handler om å velge og innhente relevante materialer til garving av skinn og pels. Det innebærer å bearbeide skinn og pels ved bruk av tradisjonell kunnskap og i tråd med gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet. Videre handler det om å øke bevisstheten om materialers egenskaper og utnytte materialene på en bærekraftig måte.

Duddjon og kulturarv

Kjerneelementet duodji og kulturarv handler om å lage tradisjonell skinn- og pelsduodji for hånd og ved hjelp av maskiner der det er hensiktsmessig. Det innebærer videre at kulturarven i skinn- og pelsduodji er forankret i samiske språk, terminologi og tradisjoner.

Form og funksjon

Kjerneelementet form og funksjon handler om å forstå sammenhengen mellom materialer, mønstre, form og funksjon gjennom utprøving og dokumentasjon. Videre innebærer det å utvikle ideer og lage skinn- og pelsprodukter. Gjennom bruk av tradisjonelle metoder og kreative uttrykksformer oppnår lærlingene erfaring med tradisjonshåndverk, gjenbruk og framtidsrettet design.

Kommunikasjon, kundebehandling og markedsforståelse

Kjerneelementet kommunikasjon og markedsforståelse handler om kommunikasjon mellom lærling og bedrift, kunder og andre samarbeidspartnere. Videre handler det om å kjenne til aktuelle kundegrupper og andre produsenter eller aktører.

Tverrfaglige temaer

Demokrati og medborgerskap

I Vg3 skinn- og pelsduodjifaget handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å forstå hvilken betydning duodji har for identiteten i samisk tradisjon og kulturarv. Videre handler det om at faget kan være med på å synliggjøre hvordan duodji kan gi ulike uttrykk for gruppetilhørighet. Gjennom samhandling med andre utvikles mangfold og flerkulturell forståelse og evne til å delta i demokratiske prosesser.

Bærekraftig utvikling

I Vg3 skinn- og pelsduodjifaget handler bærekraftig utvikling om kritisk refleksjon rundt etiske og miljømessige sider ved produksjonsmetoder, verktøyvalg og bruk av skinn, pels og andre materialer. Videre handler det om sammenhengen mellom naturressurser og innhøsting i ulike årstider og forvaltning på en bærekraftig og miljøvennlig måte.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i Vg3 skinn- og pelsduodjifaget innebærer å kunne bruke fagterminologi om egne skapende prosesser og reflektere over estetiske og etiske duodjifaglige problemstillinger. Muntlige ferdigheter vil også si å kunne formidle egne meninger og delta i faglige diskusjoner.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i Vg3 skinn- og pelsduodjifaget innebærer å kunne uttrykke seg skriftlig og kommunisere visuelt. Videre innebærer det å kunne bruke duodjiterminologi i kommunikasjon om produkter og tjenester med kunder, kollegaer, leverandører, tradisjonsbærere og andre samarbeidspartnere. Det innebærer også å kunne dokumentere og vurdere eget arbeid.

Å kunne lese

Å kunne lese i Vg3 skinn- og pelsduodjifaget innebærer å kunne tolke, reflektere, forstå og vurdere arbeidstegninger, mønstre og symboler og å kunne bruke ulike kilder kritisk.

Å kunne regne

Å kunne regne i Vg3 skinn- og pelsduodjifaget innebærer å kunne utarbeide mønstre, beregne material- og tidsforbruk og kalkulere pris på egne produkter og tjenester.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg3 skinn- og pelsduodjifaget innebærer å kunne innhente og formidle informasjon og visualisere ideer. Det innebærer også å kunne arbeide digitalt i produktutvikling og design og i arbeid med økonomi og markedsføring av egne håndverksprodukter og tjenester.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering skinn- og pelsduodjifaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- anvende erfaringsbasert kunnskap for å vurdere og velge materialer til produkter
- bruke og vurdere ulike garve metoder og barksorter til behandling av skinn og pels
- bruke tradisjonelle og nye bearbeidingsmetoder og verktøy i skinn og pels
- bruke tradisjonelle metoder og vurdere ny kunnskap og nye måter å oppbevare skinn og pels
- bruke ulike søm-teknikker i arbeid med skinn- og pels produkter
- reflektere over og vurdere hvordan vegetabiliske garvestoffer og kjemikalier påvirker råvarenes egenskaper
- gjennomføre ulike metoder for gjenbruk, vedlikehold og rensing av skinn og pels
- vurdere metoder for reparasjon som å sammenføye, utvide og lappe for å utbedre brukte skinn og pels duodjiprodukter
- anvende tradisjonelle samiske målemetoder i arbeid med skinn og pels
- anvende duodjiterminologi aktivt i produksjon og formidling av produkter og tjenester
- vurdere og beregne tidsbruk, materialer og produksjonskostnader for produkter og tjenester
- gjennomføre arbeidsprosesser med skinn- og pels vedlikeholde maskiner, verktøy og utstyr i henhold til gjeldende regelverk for helse, miljø, sikkerhet og ergonomi
- anvende ulike kommunikasjonsplattformer for å følge opp bedriftens merkevarestrategi
- vurdere og reflektere over funksjon, kvalitet og holdbarhet på skinn- og pelsduodji
- bruke arbeidstegninger, skisser, modeller og digitale verktøy for å gjenskape og utvikle nye produkter

- beskrive ansvarsområdene og arbeidet til ulike samiske duodjiorganisasjoner og institusjoner
- anvende gjeldende regelverk for opphavsrett og reflektere over kritisk kildebruk og kildehenvisninger
- reflektere og kommunisere med kunder om produktenes funksjonalitet og hvordan de skal vedlikeholdes
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i skinn- og pelsduodjifaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i lærefaget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i skinn- og pelsduodjifaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og til å reflektere over sin egen faglige utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i lærefaget.

Vurderingsordning

Opplæringen i skinn- og pelsduodjifaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på 8-10 dager